

УДК 351

DOI [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-3\(63\)-12](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-3(63)-12)

Евеліна ОВЧАРУК

аспірантка кафедри парламентаризму Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка, вул. Володимирська, 60, Київ, Україна, 01033

ORCID: 0000-0003-0168-438X

Evelina OVCHARUK

Postgraduate Student at the Department of Parliamentarism of the Educational and Research Institute of Public Administration and Civil Service of Taras Shevchenko National University of Kyiv, Volodymyrska str., 60, Kyiv, Ukraine, 01033

ORCID: 0000-0003-0168-438X

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНИХ МЕХАНІЗМІВ ВЗАЄМОДІЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ, БІЗНЕСУ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

FEATURES OF MODERN MECHANISMS OF INTERACTION BETWEEN PUBLIC AUTHORITIES, BUSINESS AND CIVIL SOCIETY

На сучасному етапі трансформаційних змін виразною стає потреба у виробленні нових механізмів, що відповідають сучасним моделям публічно-управлінської взаємодії. Їх впровадження забезпечує успішність вироблення новітніх економічних стратегій, напрямів соціального розвитку українського суспільства, сприяє розв'язанню нагальних завдань та досягненню важливих для держави цілей. У статті запропоновано визначення поняття «механізми взаємодії публічної влади, бізнесу та громадянського суспільства», яке доцільно розглядати як складну систему, що ґрунтується на сукупності методів, засобів, інструментів та принципів, залучення яких дозволяє побудувати суб'єкт-суб'єктні відносини між усіма учасниками комунікації на основі взаємовигідної співпраці, партнерської взаємодії з метою розв'язання нагальних соціально-економічних завдань сьогодення.

Зазначено, що на сучасному етапі доведено ефективність таких механізмів як державно-приватне партнерство, соціальне партнерство, е-урядування, форсайт. Доведено, що їх ключовими особливостями є: можливість поєднання партнерського розвитку та суб'єкт-суб'єктних відносин, що характеризуються самодостатністю та будуються на високому рівні довіри та партнерства; потребою у високому рівні компетентності всіх учасників взаємодії; застосуванні потужних комунікативних можливостей та інформаційних технологій в публічному управлінні, бізнесі та громадській діяльності; залученні технологій прогнозування та стратегічного планування, що орієнтуються на майбутнє. Обґрунтовано, що використання зазначених механізмів має забезпечити розбудову сучасного українського суспільства на принципах відкритості, прозорості та відповідальності в умовах трансформаційних змін.

Ключові слова: механізми взаємодії, публічна влада, бізнес, громадянське суспільство, державно-приватне партнерство, соціальне партнерство, е-урядування, форсайт.

At the present stage of transformational changes, the need to develop new mechanisms that meet modern models of public-administrative interaction is becoming clear. Their implementation ensures the success of the latest economic strategies, directions of social development of Ukrainian society, contributes to solving urgent problems and achieving important goals for the state. The article offers a definition of the concept of «mechanisms of interaction between public authorities, business and civil society», which should be considered as a complex system based on a set of methods, means, tools and principles, the involvement of which allows to build subject-subject relations between all participants of communication on the basis of mutually beneficial cooperation, partnership in order to solve urgent socio-economic problems of today.

It is noted that at the present stage the effectiveness of such mechanisms as public-private partnership, social partnership, e-government, foresight has been proved. It is proved that their key features are: the possibility of combining partnership development and subject-subject relations, characterized by self-sufficiency and built on a high level of trust and partnership; the need for a high level of competence of all participants in the interaction; the use of powerful communication capabilities and information technologies in public administration, business and public activities; the involvement of future-oriented forecasting and strategic planning technologies. It is substantiated that the use of these mechanisms should ensure the development of modern Ukrainian society on the principles of openness, transparency and responsibility in the context of transformational changes.

Key words: mechanisms of interaction, public authorities, business, civil society, public-private partnership, social partnership, e-government, foresight.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із науковими чи практичними завданнями. Відновлення та подальший соціально-економічний розвиток України в сучасних європейських геополітичних координатах, а також в умовах викликів повномасштабної російської збройної агресії потребуватиме тісної співпраці головних суб'єктів – публічної влади, бізнесу та інститутів громадянського суспільства. Така співпраця передбачає вироблення інноваційних стратегій взаємодії, необхідність визначення довгострокової та відповідальної державної політики, вироблення ефективних інструментів регулювання реформаційних процесів. Зазначене вказує на необхідність вдосконалення як вже існуючих, так і вироблення нових механізмів, що відповідають сучасним моделям публічно-управлінської взаємодії, заснованих на дієвих комунікативних зв'язках публічної влади, місцевого самоврядування, структур малого та середнього бізнесу та громадянського суспільства.

Наразі можна констатувати наявність вироблених та опрацьованих механізмів, що забезпечують переваги як державного, так і ринкового регулювання економіки української держави та її соціальної сфери, сукупність елементів яких спрямована на досягнення певних цілей. Найбільш ефективні механізми взаємодії публічної влади, бізнесу та громадянського суспільства забезпечують стабільний розвиток інтеграційних процесів, сприяють формуванню принципово нових форм співпраці між усіма учасниками публічно-управлінської комунікації.

З огляду на це, актуалізується питання уточнення сутності поняття «механізми взаємодії публічної влади, бізнесу та громадянського суспільства», що зумовлено системною трансформацією й переходу державного управління в публічне, виявлення особливостей найбільш ефективних механізмів взаємодії публічної влади, бізнесу, громадянського суспільства, що виступають важливими інструментами розв'язання практичним проблем публічного управління на інституційному, нормативно-правовому, економічному та соціальному рівнях.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Науковий дискурс щодо механізмів взаємодії публічної влади, бізнесу та громадянського суспільства охоплює різні аспекти теоретичного осмислення даної проблеми. Дослідниками приділена суттєва увага питанням термінологічного характеру. Так, Т. Яценко аналізує співвідношення понять «взаємодія» та «взаємовідносини» в системі державного

управління [14]. Класифікацію різновидів взаємодії розробляє Є. Сергієнко [12]. Взаємодію в системі публічного управління як стан взаємозв'язків між її елементами, за якого вони забезпечують взаємний вплив один на одного та на публічну сферу діяльності з метою здійснення певних завдань розглядають О. Михайловська та Н. Філіпова [5].

У контексті необхідності визначення поняття «механізми взаємодії публічної влади, бізнесу та громадянського суспільства» слід відзначити вироблені сучасними вченими теоретичні підходи до трактовки поняття «механізми публічного управління». Як демократичну організацію управлінського впливу на суспільні процеси, що забезпечують ефективне функціонування системи органів державної влади, органів регіонального та місцевого самоврядування, громадських (неурядових) організацій, фізичних осіб та інших суб'єктів громадянського суспільства розглядає це поняття І. Ісаєнко [2]. А. Неділько підкреслює, що механізми публічного управління є невід'ємною складовою системи публічного управління, від яких залежить діяльність суб'єктів системи та їх ефективність [5].

Досягнути теоретичні позиції актуалізували питання необхідності розробки та впровадження продуктивних механізмів взаємодії публічної влади, бізнесу та громадянського суспільства. У сучасній науковій літературі вони розглядаються з позицій різних підходів. Одним з найпродуктивніших є економічний підхід, опрацьований багатьма вітчизняними та зарубіжними вченими (А. Бержанір, С. Єфіменко, О. Лендел, А. Музиченко, О. Нагорна, О. Пасхавер та ін.). Разом з тим, проблема взаємодії публічної влади, бізнесу та громадянського суспільства знайшла висвітлення в контексті теорії публічного управління (В. Велков, О. Діденко, С. Квітка, А. Митник, С. Нарожний, О. Пухкал, Л. Соколік, Ф. Узунов та ін.).

Втім, слід відзначити, що пошук шляхів вирішення проблеми взаємодії публічної влади, бізнесу та громадянського суспільства потребує подальшої теоретичної розробки. Відтак, необхідно виявити та проаналізувати інноваційні механізми взаємодії влади та бізнесу, орієнтовані на потреби сучасного українського суспільства.

Мета статті – шляхом уточнення поняття «механізми взаємодії публічної влади, бізнесу та громадянського суспільства» виявити особливості взаємодії означеної тріади, ефективність якої забезпечить подолання наслідків російської збройної агресії в умовах соціально-економічного відновлення українського суспільства.

Виклад основного матеріалу. Процес організації взаємодії влади, бізнесу та суспільства потребує визначення чітких правил, визначених на основі інтересів усіх зацікавлених сторін, а також вироблення новітніх інструментів регуляції цих відносин. В умовах активного розвитку сучасного інформаційного суспільства саме через розробку сучасних механізмів виникає можливість оптимізувати взаємодію публічної влади, бізнесу та громадянського суспільства. Однак, з позицій теорії публічного управління потребує уточнення поняття «механізми взаємодії публічної влади, бізнесу та громадянського суспільства», розкриття сутності якого дає змогу виявити особливості взаємодії між основними суб'єктами – представниками публічної влади, бізнесом та громадянським суспільством як цілісної системи, функціонування якої спрямовано на досягнення стратегічних цілей та завдань соціально-економічного розвитку держави.

Зауважимо, що поняття «механізм» широко вживається у різних сферах знання й практики та означає внутрішню будову, систему чого-небудь, або сукупність умов, норм, правил, інструментів, реалізація яких допомагає забезпечити досягнення соціально-економічною системою заданих параметрів її функціонування та розвитку [13, с. 988].

З розвитком теорії та практики публічного управління набуло поширення поняття «механізми публічного управління». Так, І. Ісаєнко вважає, що будь-які механізми управління – чи державного, чи публічного формують певний зміст, який визначається способом та характером дій на об'єкт впливу. Способи реалізуються через певні алгоритми та процедури дій. Відмінність полягає, насамперед, як у суб'єктах, так і в об'єктах впливу, що зумовлює в подальшому суттєві відмінності у формах, способах та методах дій (впливу) [2].

Варто відзначити, що на думку багатьох дослідників, механізми публічного управління є ширшими, ніж механізми державного управління, адже їх функціональні можливості спрямовані на більш розгалужені сфери впливу [8; 9; 11]. Це відповідає як потребам розвитку сучасного громадянського суспільства, так і вимогам державотворення на теоретичному та практичному рівнях. Тому, механізми публічного управління розглядаються як система, що забезпечує практичну реалізацію функцій публічного управління з метою досягнення визначених цілей та характеризується власною структурою, методами, важелями, інструментами впливу на об'єкт управління за допомогою відповідного пра-

вового та інформаційного забезпечення. Специфічною рисою публічного управління є механізм контролю суспільства над усіма органами державної влади та органами місцевого самоврядування.

Виразною ознакою механізмів публічного управління є системність. Вона забезпечує сталі зв'язки та відносини, цілісність в середині механізму та визначає спрямованість його дії. Водночас, взаємодія як якісно новий та ефективний рівень взаємовідносин також характеризується рядом ознак, а саме: погодженість змісту завдань, що виконуються суб'єктами взаємодії; погодженість заходів за метою, місцем, часом, методами; спрямованість функціонування взаємодіючих суб'єктів; наявність нормативно-правової бази; становище, яке обіймають суб'єкти взаємодії і ієрархії системи [5, с. 33]. Відтак, механізми взаємодії виступають як складна система, структура якої передбачає наявність значної кількості компонентів. Серед основних можна виділити наступні: методи, засоби, інструменти, важелі, нормативно-правове, організаційне та інформаційне забезпечення. Наявність означених компонентів створює цілісну систему, яка забезпечує сталі зв'язки й відносини в середині механізму, або може виступити основою функціонування декількох підсистем.

Зупинимося на такому компоненті вказаної системи як метод. Відомо, що метод – це спосіб для досягнення будь-якої мети. В теорії публічного управління методи охоплюють різновиди дій, виражають характер волевиявлення, демонструють якими шляхами, прийомами та способами суб'єкт влади здійснює свої повноваження. В структурі механізмів за допомогою методів визначаються способи розподілу обов'язків між учасниками, послідовність та строки виконання різного роду операцій в процесі комунікації. Відтак, методи виступають як один із факторів ефективності механізму взаємодії.

Методи як складова механізмів взаємодії передбачають наявність відповідних інструментів, що забезпечують досягнення цілей розвитку держави, її територій, сфер та галузей. Основними типами таких інструментів є: правові, організаційні, фінансові, інформаційні, мотиваційні, матеріально-технічні. Їх залучення сприяє координації дій усіх суб'єктів через співпрацю в конкретній сфері – економічній, політичній, організаційній, нормативно-правовій. Саме інструменти забезпечують високу ефективність функціонування механізму взаємодії та сприяють досягненню поставленої мети та завдань.

Механізми взаємодії як складна система можуть функціонувати на основі принципів наукового обґрунтування, заснованих на об'єктивності, цілісності, а також на узгодженості дій суб'єктів публічного управління та конструктивної взаємодії об'єктів публічного управління [9]. На вказаних засадах можуть бути реалізовані механізми взаємодії між публічною владою, бізнесом та громадянським суспільством, в структурі якого публічна влада виступає суб'єктом управління, а бізнес та громадянське суспільство стають об'єктами управління. Втім, ґрунтуватися така взаємодія може на демократичній основі, а саме – на суб'єкт-суб'єктних відносинах, що характеризуються самодостатністю, високим рівнем довіри та партнерства, рівнозначністю учасників комунікації, які можуть перебувати у різних соціальних статусах. Також суб'єкт-суб'єктні відносини передбачають забезпечення необхідною правовою регламентацією, високим рівнем компетентності та загальної демократичної культури всіх учасників взаємодії, право кожного на взаємовигідну співпрацю на довгостроковій основі [6].

Відтак, в аналізованому понятті, ключовими суб'єктами взаємодії виступають – публічна влада, що уособлює органи виконавчої влади та місцевого самоврядування, бізнес як мобільний сегмент суспільства та підприємницьких структур, а також громадянське суспільство як система самостійних і незалежних від державної влади суспільних інститутів, діяльність яких забезпечує умови для реалізації інтересів та потреб індивідів, груп для функціонування та розвитку економічної, політичної, соціальної, культурної та духовної сфер життєдіяльності суспільства.

Таким чином, поняття «механізми взаємодії публічної влади, бізнесу та громадянського суспільства» доцільно розглядати як складну систему, що ґрунтується на сукупності ефективних методів, засобів, інструментів та принципів, залучення яких дозволяє побудувати суб'єкт-суб'єктні відносини усіх учасників комунікації на основі взаємовигідної співпраці, конструктивної взаємодії з метою розв'язання нагальних соціально-економічних завдань сьогодення.

Серед сучасних механізмів взаємодії публічної влади, приватного бізнесу та громадянського суспільства, найбільш ефективним виступає механізм *державно-приватного партнерства (ДПП)*. В його основу закладено переваги як державного, так і ринкового регулювання економіки та соціальної сфери. На думку багатьох дослідників (В. Велков,

О. Лендел, С. Квітка, С. Нарожний, М. Пророчук та ін.), ДПП являє собою перспективний напрям партнерського розвитку державних, приватних та громадських інституцій. Ця форма співпраці влади та бізнесу за останній час набула поширення в таких сферах економіки, як енергетика, транспортна інфраструктура, охорона здоров'я, освіта тощо. Як правило, підприємства цих галузей мають стратегічне значення, втім, не можуть бути повністю приватизовані. Разом з тим, на державному та регіональному рівні можуть бути залучені необхідні ресурси приватного бізнесу, фінансові можливості місцевих громад, позабюджетні джерела, а також передовий управлінський досвід для розвитку стратегічних підприємств реалізації цільових програм та значущих для суспільства проектів.

Необхідність подолання наслідків російської агресії проти України обумовить потребу в нових моделях та принципах взаємодії між публічною владою, бізнесом та громадянським суспільством. Оптимальними моделями вказаної взаємодії можуть стати різноманітні бізнес-асоціації, бізнес-мережі, інформаційно-аналітичні центри тощо, спроможні поєднати фінансові можливості бізнесу із соціальними ініціативами громадянського суспільства. В основі взаємодії влади та бізнесу мають бути покладені принципи:

- прозорості діяльності публічної влади із залученням її представників усіх рівнів до створення відповідного законодавчого поля для розвитку підприємництва та інвестиційної діяльності;

- активної діяльності регіональних та місцевих органів влади щодо стимулювання малого та середнього бізнесу;

- запровадження спеціальних режимів інвестиційної діяльності із спрощеними механізмами оподаткування, фінансування та кредитування малого бізнесу з метою прискореного відновлення територій, постраждалих від російської збройної агресії тощо.

Все це сприятиме залученню інвестицій та реалізації міжнародних проектів по відновленню інфраструктури країни, а також потребуватиме володіння необхідними компетенціями усіх учасників публічно-адміністративної комунікації, вироблення з боку органів публічної влади новітніх стратегій використання інституційних та організаційних методів ДПП по залученню приватного бізнесу та фінансових ресурсів територіальних громад.

Водночас, на думку багатьох дослідників (О. Пухкал, І. Рейтерович, С. Телешун та ін.), *соціальне партнерство* виступає важливим механізмом взаємодії влади, бізнесу та

громадянського суспільства, спрямованого на соціально-економічний розвиток держави та її регіонів. Як зазначає О. Пухкал, перспективи розвитку соціального партнерства полягають у залученні нових учасників, посиленні відповідальності всіх соціальних партнерів за виконання взятих на себе зобов'язань, розширенні можливостей для відстоювання прийнятих рішень [10, с. 5]. Механізм соціального партнерства може реалізовуватися у різних моделях, втім, на практиці потребує, координації зусиль органів публічної влади, бізнес-структур та організацій громадянського суспільства з метою подолання наслідків новітніх викликів сучасності (пандемія COVID-19, карантинні заходи, повномасштабна російська збройна агресія).

Процеси децентралізації в сфері публічного управління, активний розвиток інформаційних технологій, необхідність вироблення нової архітектури системи публічної влади обумовлюють необхідність впровадження новітніх механізмів, за допомогою яких можливо швидко та ефективно здійснювати необхідні перетворення. Як зауважують С. Квітка та О. Соколовська, «основою відповідних перетворень у державних структурах та органах місцевого самоврядування є готовність та здатність громадян використовувати можливості інформаційних технологій, оцінити їх переваги, застосувати у своєму житті, бізнесі, громадській та науковій діяльності, навчанні тощо» [4, с. 27].

Запровадження механізму е-урядування дозволяє ефективно реалізувати такі можливості. У цілому, концепція «е-урядування» забезпечує функціонування усієї системи органів публічної влади як єдиної сервісної організації, призначеної для надання послуг населенню за умов відкритості, прозорості, доступності та мобільності як для представників бізнесу, так і громадян. Важливим принципом механізму е-урядування є наявність зворотного зв'язку між усіма акторами комунікації, швидкість та якість надання послуг. Дієвість зазначених принципів підтверджує реформування сучасної системи публічного управління, що відбувається шляхом створення інформаційних систем органів публічної влади та місцевого самоврядування, залучення новітніх комунікаційних технологій. Так, Міністерством та Комітетом цифрової трансформації України розроблено цілий ряд цифрових інструментів (мобільні застосунки «Дія», «Дія. Бізнес», «Пенсійний фонд», «Статистика в смартфоні» та ін.), використання яких забезпечує перебудову усієї адміністративної системи. Її результа-

том стає підвищення оперативності прийнятих управлінських рішень, зниження витрат на утримання державного апарату тощо. Поряд з цим, досягається скорочення терміну оформлення документів, спрощення верифікації звітності юридичних та фізичних осіб за допомогою використання уніфікованої системи електронного обліку. Це призводить до значного зменшення паперових документів через переведення їх в електронний документообіг. Таким чином відбувається зростання довіри до інститутів публічної влади, створюються сприятливі умови для стимулювання бізнес-середовища та активізації громадянського суспільства.

Серед новітніх механізмів, що дозволяють посилювати взаємодію публічної влади, бізнесу та громадянського суспільства у напрямі спільної діяльності, а саме – проектуванні майбутнього, сучасні дослідники виділяють технологію *Форсайту*. Поєднавши у собі найкращі здобутки прогнозування та стратегічного планування, вона стала однією з найефективніших технологій розвитку суспільства, що орієнтується на майбутнє. Попри те, що практика використання Форсайту в Україні тільки формується, її залучення в сфері публічного управління, місцевого самоврядування, розвитку бізнес-середовища та громадянського суспільства виглядає перспективним з точки зору розробки новітніх стратегій відновлення соціально-економічної сфери українського суспільства.

На думку українських науковців (А. Бойко, С. Квітка, Т. Малова, Л. Федулова та ін.) це пояснюється тим, що перевагою Форсайту є його комплексний характер. Даний механізм передбачає участь представників усіх зацікавлених сторін не тільки у формуванні майбутнього, а й залученні їх до реалізації передбачуваних змін, що покладає відповідальність як за прийняття рішень, так і за їх досягнення. При цьому важливим є набуття консенсусу між усіма акторами по найважливішим стратегічним напрямкам взаємодії. Організація діалогу може відбуватися шляхом здійснення всебічної експертної діяльності, проведення семінарів та конференцій робочих груп, вироблення «дорожніх карт» суспільного об'єкту майбутнього тощо. Таким чином через застосування технології Форсайту може бути визначено та узгоджено найбільш прийнятні варіанти можливого майбутнього. Втім, їх виконання стає можливим за певних умов, а саме: правильного визначення сценаріїв розвитку, досягнення консенсусу щодо вибору того чи іншого прийняттого сценарію, проведення заходів щодо його реалізації тощо.

У цілому, Форсайт як механізм взаємодії надає широкий інструментарій для поєднання зусиль та ресурсів публічної влади, бізнесу та громадянського суспільства для досягнення політичного консенсусу в розбудові новітніх стратегій та напрямків розбудови країни.

Висновки з проведеного дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. В умовах сучасних соціально-економічних реалій актуалізується необхідність вдосконалення механізмів взаємодії публічної влади, бізнесу та інститутів громадянського суспільства аби задовольнити вимоги та виклики сьогодення. Аналіз теорії та практики публічного управління дозволив довести ефективність та дієвість таких механізмів як *державно-приватне партнерство, соціальне партнерство, е-урядування, форсайт*. Їх ключовими особливостями визначено наступні:

можливість поєднання партнерського розвитку та суб'єкт-суб'єктних відносин, що характеризуються самодостатністю та будуються на високому рівні довіри та партнерства; потребою у високому рівні компетентності всіх учасників взаємодії; застосуванні потужних комунікативних можливостей та інформаційних технологій в публічному управлінні, бізнесі та громадській діяльності; залученні технологій прогнозування та стратегічного планування, що орієнтуються на майбутнє.

Подальша розробка та обґрунтування сутності та структури новітніх механізмів як ефективних інструментів взаємодії публічної влади, бізнесу та громадянського суспільства має забезпечити розбудову сучасного українського суспільства на принципах відкритості, прозорості та відповідальності в умовах трансформаційних змін сьогодення.

Література:

1. Електронне урядування та електронна демократія : навч. посіб. у 15 частинах / за заг. ред. А. І. Семенченка, В. М. Дрешпака. Київ, 2017. Ч. 7: Розвиток електронного урядування на місцевому та регіональному рівнях. Київ : ФОП Москаленко О. М., 2017. 72 с.
2. Ісаєнко І. А. Європейські підходи до функціонування механізмів публічного управління. *Інвестиції: практика та досвід*. 2012. № 5. С. 114–117.
3. Квітка С. А. Форсайт як технологія проектування майбутнього: новітні механізми взаємодії публічної влади, бізнесу та громадянського суспільства. *Аспекти публічного управління*. 2016. № 8(34). С. 5–15.
4. Квітка С. А., Соколовська О. О. Електронне урядування як інноваційний механізм взаємодії влади, бізнесу та громадянського суспільства: зарубіжний досвід та передумови розвитку в Україні. *Аспекти публічного управління*. 2015. № 9. С. 26–33.
5. Михайловська О., Філіпова Н. Теоретичний контур публічно-управлінської взаємодії. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*. 2022. № 1(61). С. 31–36.
6. Неділько А. І. Теоретичні підходи до визначення поняття «механізм публічного управління». *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. 2018. № 2. С. 85–93.
7. Опорний конспект лекцій з навчальної дисципліни «Публічне управління» : навч. посіб. / О. Ю. Оболенський, С. О. Борисевич, С. М. Коник С. М. Київ : НАДУ, 2018. 76 с.
8. Пророчук М. В. Механізми і форми взаємодії влади та бізнесу в реалізації інфраструктурних проєктів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 23. С. 163–168.
9. Публічне управління: термінологічний словник / уклад. В. С. Куйбіда, М. М. Білинська, О. М. Петрос. Київ : НАДУ, 2018. 224 с.
10. Пухкал О. Г. Взаємовідносини влади та бізнесу в контексті формування основ громадянського суспільства в Україні. *Теорія та практика державного управління*. 2009. Вип. 4. С. 192–198.
11. Радчук Т. М. Класифікація механізмів публічного управління інноваційним розвитком економіки. *Актуальні питання у сфері державного управління*. 2020. Вип. 19. С. 124–127.
12. Сергієнко Є. В. Структура та класифікація механізмів взаємодії суб'єктів місцевого самоврядування. *Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія : Управління*. 2012. Вип. 2. С. 278–290.
13. Сизоненко О. В. Теоретичні підходи до формування механізмів державного управління сталим розвитком територій. *Молодий вчений*. 2018. №11(2). С. 987–992.
14. Ященко Т. М. Співвідношення понять «взаємодія» та «взаємовідносини» в системі державного управління. *Вісник Національної Академії державного управління при Президенті України. Серія: Державне управління*. 2017. № 2. С. 19–25.

References:

1. Semenchenko, A.I., & Dreshpak, V.M (Eds.). (2017). *Elektronne uriaduvannia ta elektronna demokratiia. [E-governance and e-democracy]* Ch. 7: *Rozvytok elektronnoho uriaduvannia na mistsevomu ta rehionalnomu rivniakh [Development of e-governance at the local and regional levels]*. Kyiv : FOP Moskalenko O. M. [in Ukrainian].

2. Isaienko, S.A. (2012). Yevropeiski pidkhody do funktsionuvannya mekhanizmiv publichnoho upravlinnia [European approaches to the functioning of public administration mechanisms]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, 5, 114–117 [in Ukrainian].
3. Kvitka, S.A. (2016). Forsait yak tekhnolohiia proektuvannya maibutnoho: novitni mekhanizmy vzaiemodii publichnoi vlady, biznesu ta hromadianskoho suspilstva [Foresight as a technology of designing the future: the latest mechanisms of interaction between public authorities, business and civil society]. *Aspekty publichnoho upravlinnia – Aspects of public administration*, 8 (34), 5–15 [in Ukrainian].
4. Kvitka, S.A., & Sokolovska, O.O. (2015). Elektronne vriaduvannya yak innovatsiyni mekhanizm vzaiemodii vlady, biznesu ta hromadianskoho suspilstva: zarubizhnyi dosvid ta peredumovy rozvytku v Ukraini [E-governance as an innovative mechanism of interaction between government, business and civil society: foreign experience and prerequisites for development in Ukraine]. *Aspekty publichnoho upravlinnia – Aspects of public administration*, 9, 26–33 [in Ukrainian].
5. Mykhailovska, O., & Filipova, N. (2022). Teoretychnyi kontur publichno-upravlinskoi vzaiemodii [Theoretical outline of public-management interaction]. *Naukovi pratsi Mizhrehionalnoi akademii upravlinnia personalom – Scientific works of the Interregional Academy of Personnel Management*, 1(61), 31–36 [in Ukrainian].
6. Nedilko, A. I. (2018). Teoretychni pidkhody do vyznachennia poniattia «mekhanizm publichnoho upravlinnia» [Theoretical approaches to the definition of “public administration mechanism”]. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia i mistsevoho samovriaduvannya – Theory and practice of public administration and local self-government*, 2, 85–93 [in Ukrainian].
7. Obolenskyi, O. Yu., Borysevykh, S.O. & Konyk, S.M. (2018). *Opornyi konspekt leksii z navchalnoi dystsypliny «Publichne upravlinnia»* [Reference lecture notes on the discipline "Public Administration"]. Kyiv : NADU [in Ukrainian].
8. Prorochuk, M.V. (2020). Mekhanizmy i formy vzaiemodii vlady ta biznesu v realizatsii infrastrukturykh proektiv [Mechanisms and forms of interaction between government and business in the implementation of infrastructure projects]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: this practice dosvid*, 23, 163–168 [in Ukrainian].
9. Kuibida, V.S., Bilynska, M.M., Petros, O.M. (Eds) (2018). *Publichne upravlinnia: terminolohichniy slovnyk* [Public administration: glossary of terms]. Kyiv : NADU [in Ukrainian].
10. Pukhkal, O. H. (2009). Vzaiemovidnosyny vlady ta biznesu v konteksti formuvannya osnov hromadianskoho suspilstva v Ukraini [Relations between government and business in the context of forming the foundations of civil society in Ukraine]. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia – Theory and practice of public administration*, 4, 192–198 [in Ukrainian].
11. Radchuk, T.M. (2020). Klasyfikatsiia mekhanizmiv publichnoho upravlinnia innovatsiynym rozvytkom ekonomiky [Classification of mechanisms of public management of innovative development of the economy]. *Aktualni pytannia u sferi derzhavnoho upravlinnia – Topical issues in the field of public administration*, 19, 124–127 [in Ukrainian].
12. Serhienko, Ye.V. (2012). Struktura ta klasyfikatsiia mekhanizmiv vzaiemodii subiektiv mistsevoho samovriaduvannya. *Naukovyi visnyk Akademii munitsypalnoho upravlinnia*, 2, 278–290 [in Ukrainian].
13. Syzonenko, O.V. (2018). Teoretychni pidkhody do formuvannya mekhanizmiv derzhavnoho upravlinnia stalym rozvytkom terytorii [Theoretical approaches to the formation of mechanisms of state management of sustainable development of territories]. *Molodyi vchenyi – The young scientist*, 11(2), 987–992 [in Ukrainian].
14. Iashchenko, T.M. (2017) Spivvidnoshennia poniat «vzaiemodiia» ta «vzaiemovidnosyny» v systemi derzhavnoho upravlinnia [Correlation of the concepts of "interaction" and "relationship" in the system of public administration]. *Visnyk Natsionalnoi Akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy – Bulletin of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine*, 2, 19–25 [in Ukrainian].